



Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjunga, trumpai jos istorija

1918 - 1920 metų savanoriai, pakviesi laikinosios Lietuvos vyriausybės apginti ir įtvirtinti dar labai silpną, tik ką paskelbtą Lietuvos nepriklausomybę, kovodami trimis frontais su lenkais bermon-tininkais ir bolševikais, atstatė Lietuvos valstybingumą. Tos kovos buvo labai sunkios ir aliančios. Daugeliu atvejų priešų greitos bu-vo gausesnės ir geriau ginkluotos, tačiau savanoriai buvo prana-šesni savo dvasios stiprumu, kuris ir lėmė pergalę, nors ir labai didele kaina. 1918 - 1920 metų nepriklausomybės kovose žuvo net 28 karininkai, 524 savanoriai, be to, nuo sužeidimų ir įvairių ligų mirė dar apie 2000 savanorių-partizanų. Iš viso 2552 savanoriai.

Tad ištis buvo padėta milžiniška auka ant mūsų laisvės ir ne-priklausomybės aukuro. Mes visada prisiminsime ir būsimie be ga-lo dėkingi 1918-20 metų savanoriams. Jie atstatė Lietuvos valsty-bingumą, o vėliau pasirinko įvairius gyvenimo kelius. Vieni tapo ūkininkais, nes nualinta karių ir okupacijų tuometinė Lietuvos vy-riausybė savanoriams atsidėkoji tegalėjo skirdama žemės skly-pus, dalis liko toliau tarnauti Lietuvos kariuomenėje, kiti pasirinko įvairius darbus pagal savo sugebėjimus.

Minintis susiburti į visuomeninę organizaciją 1918 - 1920 metų savanoriams kilo atsiliktinai, 1925 m. Kaune minint Didžiojo Vil-niaus Seimo 20-ies metų sukaktį. Salėje tarp svečių buvo ir 1918 - 1920 metų savanorių. Kai prasidėjo įvairių visuomeninių organiza-cijų sveikinimai bei linkėjimai Seimo veteranams-siganorams, bu-veg savanoris Saulius Semerys, suprasdamas 1918-1920 metų savanorių įnašą ir svarbą atkuriant Lietuvos valstybingumą, susi-jaudinęs pašoko ir pasveikino signatarus dar neegzistuojančios Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos vardu. Šis jo pa-sveikinimas buvo sutiktas didelėmis ovacijomis.

Vėliau, pasitarus su kitais savanoriais, 1926 metų rugsėjo 5 d. Kaune, Lietuvos Savių sąjungos salėje, buvo sušauktas savanorių pastatimas, į kurį atvyko daugiau kaip 60 savanorių. Tą pačią dieną, toks pastatimas įvyko ir Šakiuose. Įkuriant LKKSS aktyviausiai pa-sireiškė būtent šakiečiai. 1926 m. vasarą, iniciatoriai - A. Šulky's, V. Jurgyla, A. Kibirkštis, K. Matulevičius ir kiti - nutarė sušaukti savano-rių suvažiavimą, kurį pavadino Pirmuoju LKKSS suvažiavimu. Jis įvyko rugsėjo 5 d. Suvažiavo daugiau kaip 100 savanorių. Tą pačią dieną Kaune vyko savanorių iniciatorių susirinkimas, kuriame daly-vavo 61 savanoris iš įvairių Lietuvos kampelių. Taipogi tą pačią die-ną Joniškelyje įvyko Rytų Lietuvos partizanų ir savanorių suvažiavi-mas, kuriame dalyvavo apie 400 buvusių partizanų.

Šiuose savanorių suvažiavimuose buvo nutarta tų pačių metų lapkričio 23 d. sušaukti visos Lietuvos kariuomenės kūrėjų sava-norių kongresą, įstatų projektui paruošti, išrinktas ir organizacinis komitetas.

Pagrindiniai savanorių kūrėjų tikslai turėjo būti tokie:

1. Ekonominiai savanorių klausimai.
2. Istorija (medžiagos rinkimas apie savanorių nuveiktus darbus ir žygius kovose už Lietuvos nepriklausomybę).
3. Kultūros ir Tautos reikalai (kelti savųjų tarpe kultūros ir Tautos mėlės Tėvynei supratimą).

Steigiamieji suvažiavimai apskrityse įvyko 1926 metų lapkričio 14 d. Kretingoje, lapkričio 21 d. - Ukmergėje ir Alytuje, gruodžio 19 d. - Telšiuose, Vilkaviškyje, Marijampolėje, Seinų apskrityje, Kau-ne - 1927 m. sausio 2 d., sausio 2 d. - Šakiuose, Utenoje, Šiauliu-se, Raseiniuose, Tauragėje, Kėdainiuose, Zarasuose, Klaipėdoje, Rokiškyje, sausio 6 d. - Trakų apskrityje ir Galiaulyje.

1927 m. sausio 8-9 dienomis Kaune, to meto laikinojoje sos-tinėje, įvyko pirmasis savanorių kūrėjų kongresas. Ta data ir lai-koma Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos įkūrimo



Laisvės ugnis - atėitiles kartoms, 2002-08-03. Iš kairės: savanoris Vaidas Maunušaitis, garbės savanoris Vytautas Landsbergis, LKKSS CV pirmininkas dlm. kpt. Algirdas Petrusėvičius, diena. Tada išrinkta pirmoji centro valdyba, kongrese išskelta daug savanorių skundų ir reikalavimų. Tuometinei vyriausybei pateikti šie reikalavimai:

1. Visiems kariaus savanoriams skirti žemės, leidžiant gauti ją žeme laisvai disponuoti, t.y. parduoti, perleisti ir t.t. Klekvenam savanoriui, besikuriančiam gautoje žemėje, duoti ne mažesnę kaip 3000 Lt paskolą, išmokant per 10 metų 3-4 proc. paliknamis.
2. Savanoriams kūrėjams suteikti pirmumo teisę, aprūpinant juos valstybine tarnyba (tuo metu daug darbo vietų užėmė buvę caro nomenklatūrininkai).
3. Kitos lengvatos: žuvusių savanorių kūrėjų šeimas aprūpin-ti vienkartinėmis pašalpomis ir pensijomis. Nemokamai gydyti valstybinėse bei savivaldybių ligoninėse. Savanoriui kūrėjui ir jo vaikams leisti nemokamai mokytis visose valstybinėse mo-kyklose, skiriant stipendijas. Leisti savanoriams kūrėjams turėti kariškus šaunamuosius ginklus. Savanorius bedarbius pirmiau aprūpinti darbu. Visi šie reikalavimai buvo pateikti vyriausybei ir beveik 100 proc. įgyvendinti.

1929 m. liepos 20 d. Sąjunga gavo 11 000 Lt valstybinę pašalpą. LKKSS paskelbia kaip nepolitine visuomeninė organizacija, ku-rios pagrindiniai tikslai buvo ir šandien išliko tie patys: 1) saugoti ir ginti Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, 2) ugdyti lietuviškąją tautos savimonę; 3) rūpintis savo narių ekonomine padėtimi; 4) rūpintis Lietuvos karžygių atminimu. (Šandien pagrindiniai tiks-lai ir siekai liko tie patys).

Sąjungos garbės nariais tapo šie asmenys: pirmasis Lietu-vos Respublikos prezidentas Antanas Smetona, aušrininkai: J. Basanavičius, M. Jankus, ltin. J. Bulota, J. Šilupas, pirmas ministras pirmininkas A. Voldemaras, atkivyskupas Kairėvičius ir prelatas J. Mačiulis-Maironis. Pirmuoju Lietuvos savanorių kūrėju iki 1927 metų buvo laiko



Prie pirmojo savanorio Kazio Škirpos kapo

mas buvęs caro imperijos kairininkas J. Kubilius. Įsikūrus sąjungai, pirmuoju Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos savanoriu buvo pripažintas kairininkas Kazys Škirpa, pirmuoju savanoriu kareivių - Stasys Butkus.

III-asis LKKSS suvažiavimas įvyko 1929 m. liepos 21 d. Kauno įgulos baznyčioje. Tada iškilmingai pašventinta sąjungos vėliava. Esminių pakeitimų sąjungos įstatuose ir tiksluose nebuvo. Sąjungos įstatai ir tikslai nekeisti ir kituose LKKSS suvažiavimuose.

Paminėtinas 1938 m. rugsėjo 7-8 d. Kaune įvykęs savanorių kūrėjų kongresas, kuriame dalyvavo apie 5 000 savanorių. Tai buvo savanorių kūrėjų šventė.

Paskutinis LKKSS suvažiavimas vyko 1940 metų gegužės mėnesį. Jame buvo priimtas sprendimas priimti į savanorių kūrėjų gretas 1918-1919 metų Šiaurės Lietuvos partizanus, tačiau dėl netrukus įvykusios okupacijos tai nebuvo suspėta įgyvendinti.

1940 metų birželio 15 d., Sovietų sąjungai okupavus kraštą, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjunga, kaip ir visos kitos pilietinės, patriotinės, visuomeninės organizacijos, buvo likviduota, turtas konfiskuotas, daugelis vadovaujančių asmenų suimti ir nuteisti kaip „liaudies priešai“.

Pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, tarp kitų pabėgėlių Vokietijoje atsirado nemažai Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos narių. L. Balzaro, J. Dragunevičiaus, J. Lepinačio ir J. Kaminsko iniciatyva buvo atkurta LKKSS. Netgi buvo sudaryti du skyriai pabėgėlių stovyklose. Pirmasis - 1948 m. vasario 15-18 d. Hanau, antrasis - 1949 m. vasario 16 d. Schenfelde. Atkurta savanorių kūrėjų vėliava, kuri vėliau buvo išvežta į JAV. 1949 m. JAV, Čikagoje, plk. J. Bobelio iniciatyva įvairiuose JAV miestuose ir už JAV ribų - Anglijoje, Australijoje, Kanadoje, Naujojoje Zelandijoje, Vakarų Vokietijoje, Argentinoje ir netgi Kolumbijoje - sudaryti savanorių kūrėjų skyriai, kurie vienijo apie 200 narių. Narių bendravimas, Centro valdybos rinkimai vyko korespondenciniu būdu. Mirus plk. J. Bobeliui, LKKSS Sąjungai pirmininkavo dr. K. Gudaitis, gen. M. Rekaitis ir plk. Švedas. Emigracijoje LKKSS Sąjunga glaudžiai bendradarbiavo tautinėje ir kultūrinėje veikloje su Lietuvos veteranų sąjunga, Ramovė, Lietuvos Šaulių sąjungos nariais ir su kitomis išėjusios visuomeninėmis organizacijomis.

Negaliausiai begant laikui, pirmosios kartos savanoriams išėjus Anapilį, LKKSS veikla išėjvioje baigėsi, palikdama mums jų aukos ir atliktų žygių istorinę atmintį. Tas 1918-20 metų savanorių padovanotas anuomet taip reikalingos laisvės dviešimtmetis leido to meto jaunajai kartai išugdyti ir sukaupti stiprų tautinės savimonės potencialą, kuris, Lietuva užgriuvus okupantams, pagimdė antrąją, galingą savanorių bangą - tai 1941 metų sukilimas, apėmęs visą Lietuvos teritoriją, o užgriuvus antrajai raudo-nojo maro bangai, kilo partizaninis-rezistencinis karas, kuris tęsėsi beveik dešimtį metų prieš tikstanteriojai gausesnį ir geriau ginkluotą okupantą. Tai buvo karas, neturėjęs Europoje analogų. Tai savanorių-partizanų, rezistentų, politinių kalinų ir tremtinių

savanoriška kova ir auka už mūsų visų laisvę ir nepriklausomybę. Tai antros kartos savanoriai, padėję daugiausiai aukų ant mūsų valstybingumo ir laisvės aukuro.

Galiausiai 1990 metais, po penkiasdešimties metų mūsų tautai vykdymo, protu sunkiai suvokiamo fizinio ir dvasinio genocido, pradėjus ekonomiškai dyrėti blogio imperijai, Lietuva atgavo nepriklausomybę ne be savanorių pagalbos, ne be jų aukų. 1990-1991 metų pirmuoju savanorių laikytinas buvęs Auščiiausiosios Tarybos - Atkuriamojo seimo pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis, kuris ir pakvietė patriotiškai nusiteikčius Lietuvos piliečius stoti į savanorių gretas. Trečiosios kartos savanoriai parodė visam pasauliui ir visų pirma okupantui savo nenugalimą ryžą siekti savo krašto laisvės ir nepriklausomybės.

1993 metų sausio 23 d. Vilniuje įvyko Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos atkuriamasis suvažiavimas, kur prisimin-ta prieškario LKKSS ir jos reikšmė. Jame priimtas nutarimas at-kurti LKKSS. Pirmasis atkurto savanorių kūrėjų sąjungos pirmi-ninku išrinktas Vytautas Jasulaitis. Teisingumo ministerijai buvo pateiktos pažymos su prašymu juridškai įregistruoti LKKSS kaip visuomeninę organizaciją. Reikėjo ne kartą keisti ir derinti kai ku-riuos įstatų punktus, ypač susijusius su karyba ir ginklais.

Šiandien mes esame, mūsų sieklai ir tikslai tie patys kaip ir prieškario savanorių kūrėjų - puoseleli ir saugoti Lietuvos nepri-klausomybę, auklėti jaunąją kartą pilietiškumo ir patriotizmo dva-sia, istoriškai atkurti visų laikų, visų kartų savanorių nuėitą kovų kelią ir jo reikšmę atkuriant Lietuvos valstybingumą.

Mūsų sąjunga aktyviai bendradarbiauja su visomis Lietuvos ka-riuomenė remti visuomeninėmis organizacijomis, dalyvauja ben-druose renginiuose, konferencijose, mūsų Tautos karžygių įamži-nime. Pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Krašto apsaugos ministerija. Esame visuomeninių organizacijų, remiančių krašto ap-saugą, asociacijos nariai.

Mūsų sąjungos struktūra grindžiama teritoriniu principu. Pagrindinis Lietuvos kariuomenės kūrėjų sąjungos struktūrinis vienetas yra sky-rius, apimančis vienos apskritys ribas. LKKSS yra apie 1500 narių.

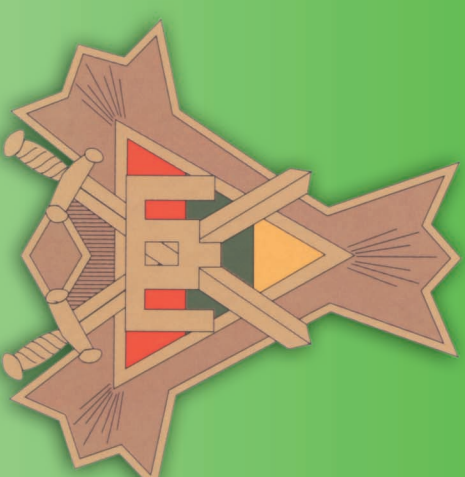
LKKSS, kaip ir Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdis (Lietuvos parti-zanai), 1941 metų birželio 23-28 d. sukilėlių sąjunga, fiziškai ne-same amžini. Mes amžini mūsų Tautos istorijoje. Mūsų Tautoje sa-vanoriškumo principo palauži ir sunaikinti amžių bėgyje dar nepa-vyko nė vienam okupantui ar pavergėjui.

Todėl mes sakome:

Buvome, esame ir busime!

*Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos
Centro valdybos pirmininkas
Algirdas Petrusevičius*

**LIETUVOS KARIUOMENĖS KŪRĖJŲ SAVANORIŲ SĄJUNGA,
Pilies g. 22, LT-2001 Vilnius, tel./faksas (8 5) 2619988**



Buvome, esame, būsimė!

LIETUVOS

KARIUOMENĖS

KŪRĖJŲ

SAVANORIŲ

SĄJUNGA